

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อธมฺม — อกุศลธรรม, ไม่ใช่ธรรมที่ดีงาม”

คำว่า **อธมฺม** อ่านตามภาษาบาลีว่า อะ - ดำ - มะ มาจากคำว่า อ (ไม่ใช่) กับคำว่า ธมฺม (ธรรม ในที่นี้หมายถึง กุศลธรรม, ความดี) รวมกันเป็น อธมฺม แปลว่า อกุศลธรรม ไม่ใช่ธรรมที่ดีงาม ไม่ใช่กุศลธรรม เขียนทับศัพท์เป็น อธรรม มุ่งหมายถึง สภาพธรรมที่เป็นอกุศลธรรมเท่านั้น ซึ่งเป็นธรรมที่มีโทษ เป็นอันตราย ทำให้เกิดในอบายภูมิได้ ตามข้อความจากพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถา ฐัมมิกเถรคาถา ว่า

“สภาพทั้งสองคือ ธรรมและอธรรม ย่อมมีวิบากไม่เสมอกัน
อธรรมย่อมนำไปสู่ทุกข์ ธรรมย่อมทำให้ถึงสุคติ เพราะฉะนั้นแหละ
บุคคลเมื่อชื่นชมยินดีด้วยโอวาทที่พระตถาคตผู้ลงที่ตรัสไว้อย่างนี้
ควรทำความพอใจในธรรมทั้งหลาย เพราะพระสาวกทั้งหลาย
ของพระตถาคตผู้ประเสริฐ เป็นนักปราชญ์ ตั้งอยู่แล้วในธรรม
นับถือธรรมว่าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐสุด ย่อมยังตนให้พ้นจากทุกข์ได้”

การที่จะเข้าใจสิ่งที่มีจริง ตามความเป็นจริงนั้น จะต้องเริ่มจากการฟังการศึกษาให้เข้าใจจริงๆ ว่า ธรรมคืออะไร? สิ่งที่มีจริงทั้งหมดเป็นธรรม เป็นสิ่งที่มีจริงที่ทรงไว้ซึ่งลักษณะของตนๆ ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น เป็นจริงอย่างไรก็เป็นจริงอย่างนั้น เช่น ปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นความเข้าใจถูกเห็นถูก จะเปลี่ยนแปลงปัญญาให้เป็นอย่างอื่นก็ไม่ได้ เพราะความจริงเป็นอย่างนั้น สีเป็นสี เห็นเป็นเห็น ได้ยินเป็นได้ยิน เมื่อกล่าวโดยประมวลแล้ว ธรรมมี ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือนามธรรม (จิต สภาพธรรมที่เป็นใหญ่เป็นประธานในการรู้แจ้งอารมณ์, เจตสิก สภาพธรรมที่เกิด ประกอบพร้อมกับจิต, พระนิพพาน สภาพธรรมที่ดับทุกข์ดับกิเลส ไม่เกิดไม่ดับ) และ รูปธรรม (สภาพธรรมที่ไม่รู้อะไร) สิ่งที่มีจริงเหล่านี้ ทรงตรัสรู้โดยบุคคลผู้เลิศผู้ประเสริฐที่สุดในโลก คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงแล้ว ก็ทรงแสดงพระธรรม ซึ่งเป็นคำสอนแก่สัตว์โลกเพื่อเข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง ซึ่งจะต้องมีการใช้คำเพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่า พระองค์ตรัสถึงสิ่งใด เพื่อความเข้าใจของผู้ฟังอย่างถูกต้อง, เมื่อเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วว่า ธรรมคือ สิ่งที่มีจริงๆ ไม่ว่าจะอ่านพบข้อความใดในพระไตรปิฎก ก็ไม่พ้นไปจากเพื่อให้เข้าใจสิ่งที่มีจริง ตามความเป็นจริง เช่น ในบางแห่งจะพบคำว่า ธรรม กับ อธรรม มาคู่กัน จากพื้นฐานความเข้าใจ ตั้งแต่เบื้องต้น ก็จะเข้าใจว่าธรรมในประโยคที่กล่าวถึงนี้ มุ่งหมายถึงธรรมฝ่ายดี ซึ่งเป็นกุศลธรรม ธรรมที่ดีงามทุกระดับชั้นซึ่งเป็นธรรมที่มีจริงๆ ส่วน อธรรม เป็นธรรมที่ตรงกันข้ามกับกุศลธรรม คือเป็นอกุศลธรรม ก็เป็นธรรมอีกเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ธรรมฝ่ายดี เป็นธรรมที่เป็นอกุศล เป็นธรรม

ฝ่ายดำ ให้ผลเป็นทุกข์ มีโทษ เป็นอันตราย ไม่นำมาซึ่งคุณประโยชน์ใดๆ เลย ซึ่งจะต้องไม่ลืมนึกว่า
ธรรม คือสิ่งที่มีจริง ๆ ไม่ว่าจะกล่าวถึงอะไร ก็ไม่พ้นจากสิ่งที่มีจริง ๆ

โดยธรรมชาติของบุคคลผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่นั้น อกุศลย่อมเกิดมากกว่ากุศล มีความหวั่นไหวไปด้วย
อำนาจของอกุศลประการต่างๆ มากมาย มีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น แม้แต่วันนี้นั้นเดียว
อกุศลธรรมเป็นอันมากเกิดขึ้นกลุ่มรุมทำร้ายจิตใจของเราอยู่เกือบจะตลอดเวลา

อกุศลธรรมเป็นสภาพธรรมที่ไม่ดี เป็นธรรมฝ่ายดำ ไม่นำประโยชน์อะไรมาให้เลย ให้ผลเป็นทุกข์
เท่านั้น แต่เนื่องจากเราได้สะสมอกุศลมาอย่างยาวนานในสังสารวัฏฏ์นับชาติไม่ถ้วน เมื่อได้เหตุ
ได้ปัจจัย อกุศลธรรมก็เกิดขึ้นเป็นไปในชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น เวลาโกรธ ชื่นเคืองใจ
ไม่สบายใจ ไม่พอใจ ถ้าโกรธมาก ก็อาจจะไปทำร้ายเบียดเบียนคนอื่นได้ ทั้งนี้เพราะเคยสะสมโทสะ
มาแล้ว, เวลาโลภะเกิด ก็มีความติดข้องต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใด เมื่อไม่ได้ตามที่ต้องการ ก็เกิดโทสะ
เกิดความไม่พอใจ แต่เมื่อได้มาตามที่ต้องการแล้ว ก็ต้องรักษาไว้อย่างดี กลัวสูญหาย เป็นเรื่องของ
อกุศลธรรมโดยตลอด แต่ถ้าไม่มีความติดข้องต้องการเลย ก็จะไม่สบายด้วยจิตที่เป็นกุศล นี่คือ
สภาพธรรมที่มีจริงในชีวิตประจำวัน

เวลาโลภะเกิดครั้งหนึ่งก็ดับไป เวลาโทสะเกิดครั้งหนึ่งก็ดับไป แต่ไม่สูญหายไปไหน จะสะสมอยู่
ในจิตต่อๆ ไป ทำให้แต่ละคนมีอุปนิสัยที่แตกต่างกัน บางคนเป็นคนโลภมาก ติดข้องมาก เห็นอะไร
ก็อยากได้ไปหมด ได้เท่าไรก็ไม่พอ ไม่มีวันเต็มสำหรับโลภะ บางคนเป็นคนที่มีโทสะมาก เห็นอะไร
ได้ยินอะไร ก็ไม่ชอบใจ ไม่ถูกใจไปทุกเรื่อง ไม่มีความอดทน, ในชาตินี้เป็นอย่างนี้ ชาติหน้าต่อไป
ก็สะสมเป็นบุคคลอย่างนี้ ทำให้เป็นผู้เต็มไปด้วยอกุศลมากยิ่งขึ้น จนยากที่จะแก้ไขได้ นี่คือโทษของ
อกุศล ทั้งในชาตินี้และชาติต่อไป และถ้าถึงขั้นกระทำทุจริตกรรมมีการฆ่าสัตว์ เบียดเบียนบุคคลอื่น
ลักทรัพย์ เป็นต้น ก็เป็นเหตุให้ไปเกิดในอบายภูมิ คือภูมิที่ไม่มีความเจริญในธรรม อันได้แก่ นรก
เปรต อสุรกาย และสัตว์ดิรัจฉานได้ มีความทุกข์ความเดือดร้อนอย่างมาก ซึ่งล้วนแต่ตนเป็นผู้ทำ
เองทั้งนั้น

อธรรม หรือ อกุศลธรรม ความชั่วทั้งหลายนั้น เป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คือ ความเห็นผิด และ ความไม่รู้ เพราะฉะนั้นหนทางเดียวที่จะเป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายธรรม
ฝ่ายที่ไม่ดีได้ ก็ต้องด้วยหนทางของปัญญาเท่านั้น ที่จะต้องได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นปกติในชีวิตประจำวัน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]